

'Baby niet naar de crèche'

Het boek *Wat doen we met de baby?* van psycholoog en journalist Marilse Eerkens (45) is één groot pleidooi om baby's niet naar het kinderdagverblijf te brengen.

MARIEKE MONDEN

'Neem de gok niet,' schrijft u over kinderdagverblijven. Maar uw kinderen gingen zelf ook naar de crèche. Waarom schreef u dit boek?

"Op een congres over de vraag of criminaliteit aangeboren of aangeleerd is, werd mij heel duidelijk hoe ontzettend bepalend die eerste twee levensjaren zijn voor kinderen. Als daar dingen echt niet goed gaan, is het risico groter dat kinderen zich later niet goed gedragen."

"Ik vroeg mij af of het dan niet zorgelijk is dat we onze kinderen al zo snel naar de crèche brengen. Ik ben mij daarna verder gaan verdiepen in die eerste levensjaren. Uit promotieonderzoek van de ontwikkelingspsycholoog Esther Albers bleek dat de crèche een behoorlijk stressvolle omgeving is voor kinderen."

"Als je beseft dat het stresssysteem zich ergens tussen de drie en negen maanden afstelt op de omgeving waarin het op dat moment verkeert en crècheleidsters over het algemeen niet goed in staat zijn die stress in goede banen te leiden, doe je nogal wat."

Waarom is die stress zo groot op de crèche?

"Precies weten we dat niet, maar je kunt je er wel iets bij voorstellen. Zo'n baby kan niets. Hij of zij moet helemaal vertrouwen op de verzorger. Dat het niet te warm is, niet te koud, dat hij niet aangevallen wordt, dat er eten en een schone lui-er komt. Hoe vaker een baby merkt dat het goed komt, hoe meer rust dat geeft. Bij wisselende personen is het voor een baby onzeker hoe er gereageerd zal worden. Zeker als de leidsters het eigenlijk permanent te druk hebben."

Maar kinderen hebben toch hun ouders op wie ze kunnen vertrouwen, is het niet genoeg als zij zich aan hen hechten?

"Vroeger dacht men dat de crèche ten koste zou gaan van de hechting tussen ouders en kind. Dat is gelukkig niet waar. Maar wat wel eens wordt vergeten, is dat het ook belangrijk is dat kinderen een hechte band opbouwen met hun vaste ver-

zorgers. Vanuit dat basisvertrouwen kun je op een open manier de wereld gaan ontdekken. Maar omdat een kind vaak met vier, vijf leidsters te maken heeft, gaat dat meestal niet. Ook aan hun vriendjes en vriendinnetjes kunnen ze zich niet goed hechten, want de samenstelling van de groep is elke dag weer anders."

Kinderen wennen niet aan het leven op de crèche?

"Hoe een baby op een crèche reageert, verschilt sterk per kind. Uit genenonderzoek blijkt dat het ene kind heftiger reageert op stress dan het andere en het ene kind lijdt ook nog meer onder slechte omstandigheden dan het andere. Die gevoelige kinderen blijken ook nog minder aandacht te krijgen, omdat ze zich lastiger gedragen. Ze zijn dus dubbel slecht af."

U heeft ook gekeken naar de langetermijneffecten en die waren ook al niet fraai. Is dat wel los te zien van allerlei andere factoren, zoals opvoeding door de ouders?

"Natuurlijk hebben kinderen te maken met heel veel verschillende omstandigheden als ze opgroeien, dus het is lastig te zeggen wat bepalend is voor hun gedrag. In Amerika volg-

den wetenschappers vijftien jaar twaalfhonderd kinderen. Uit dit onderzoek bleek dat hoe eerder en hoe meer uren kinderen naar de crèche gaan, hoe vaker ze op latere leeftijd voor anderen merkbare gedragsproblemen hebben."

"Uit een ander onderzoek van de universiteit van Stanford onder veertienduizend zesjarigen bleek dat kinderen die tijdens hun eerste levensjaar naar de crèche waren gegaan, aanzienlijk meer gedragsproblemen hadden."

Maar er zijn toch ook goede en slechte crèches?

"Natuurlijk zijn er verschillen. Maar als je kijkt naar de cijfers van het Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek, zie je dat de kwaliteit sinds 1996 alleen maar is gedaald – het is nu zelfs onvoldoende. En de interactie tussen de leidster

en de kinderen is een stuk minder geworden. Dat is echt een zorgelijke ontwikkeling."

Heeft u niet te veel gefocust op het negatieve? Kinderen leren toch beter met elkaar omgaan?

"Het is best goed om met andere kinderen in contact te komen. Maar dagen van negen tot vijf uur zijn best lang, als peuters in een groep zitten met allemaal van die ongeleide projectielen die speelgoed van je afpakken en ruzie met je maken. Zeker als er te weinig leidsters zijn om dat gedrag allemaal in goede banen te leiden. Ook bij peuters wordt aan het eind van de crèchedag behoorlijk wat stress gemeten."

"Het welbevinden bij een gastouder is groter, omdat er minder kinderen zijn en de gastouder en de kinderen beter op elkaar ingespeeld kunnen raken. Ik snap de terughoudendheid om voor een gastouder te kiezen, maar zichzelf en hun huizen moeten aan veel eisen voldoen."

"In Nederland zijn vrouwen vrij laat gaan werken. We waren heel blij dat ze eindelijk aan de slag konden. Maar in die hele euforie zijn we vergeten te kijken of we kinderen niet tekort doen."

Wie kritiek heeft op kinderdagverblijven, krijgt al snel het verwijt moeders het recht op werk te ontzeggen.

"Critici worden direct in de hoek van de crèche-bashers en de christenfundamentalisten geduwd. We reageren heel emotioneel, want iedereen wil graag zijn eigen straatje schoonvegen. Zeker als het om de zorg voor kinderen gaat."

"Mijn moeder vond het niets dat ik de kinderen naar de crèche bracht. Ik reageerde ook als door een hond gebeten op die kritiek, werd er heel

pissig van. Ik was 28 en wilde gewoon werken."

Is het dan niet wat belerend de 28-jarige ouders van nu dit boek in de schoenen te schuiven?

"Mijn moeder reageerde destijds op gevoel, nu kunnen we het onder-

bouwen met hersenonderzoek. Als ik had geweten hoe belangrijk dat getuttel met een baby is, had ik misschien wel anders gehandeld.”

Wat denkt u dat de ideale situatie is?

“In het ideale scenario krijgen vader en moeder na het zwangerschapsverlof van drie maanden elk nog drie maanden betaald ouder-

schapsverlof. Dan kan moeder het kind in elk geval een half jaar voeden als ze dat wil en kan. En daarna kan de vader de zorg drie maanden overnemen.”

“Zo kan iedereen elkaar goed leren kennen. Daarna zou ik een opas of gastoudergezin zoeken. Na twee, tweeënhalf jaar zou ik het kind zeker wel naar een kwalitatief

goede crèche brengen omdat het daar echt wel veel kan leren. Zoals in België, een soort voorschoolse educatie, maar dan voor iedereen. Daar profiteren alle kinderen van.”

Marilse Eerkens: Wat doen we met de baby? Bertram + De Leeuw, €18,50

Marilse Eerkens: 'Het welbevinden van baby's is groter bij een gastouder.'

FOTO JAN VAN BRED